

גליון מס' 286

השבוע בגליון

♦ לבישת כפפות בעת קיום מצוות
♦ הקדמה למסכת מעילה
♦ סוגי הקדושה בבית המקדש
♦ מעילה - מעיל, בגידה - בגד

♦ מקווה בעזרת הנשים של בית הכנסת
♦ בית הכנסת כבית המקדש
♦ הרמב"ם - ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה

♦ פעולת המעילה
♦ כוונת המילה מעילה

♦ לבישת כפפות בעת קיום מצוות
♦ הקדמה למסכת מעילה
♦ סוגי הקדושה בבית המקדש
♦ מעילה - מעיל, בגידה - בגד

דבר העורך

הדף היומי - כל יום,
גם כשהחנות נחרבה!!!

בעל הבית הלך ללמוד דף היומי

הבוקר, יום שני י"ז מר חשוון, קרה מה שקרה. פיצוץ אדיר. שוק הכרמל. חנות שרופה. שלושה הרוגים, ה' יקום דמם. עשרות פצועים, ה' ישלח להם רפואה שלמה. הכל מוכר, הכל ידוע, לצערנו הרב. **בשוק** הכרמל ממוקמת חנותו של הר"ר משה שמאי הי"ו, חנות גבניות ריחניות, מדיפות ניחוחות שונים למרחקים. בשעה אחת עשרה וחצי רעדה אדמת השוק מהפיצוץ. בשעה שתים עשרה וחצי רעד העולם מיהודי שקידש את עצמו והתעלה למדרגות גבוהות. יהודי של הדף היומי. **המחבל** ימח שמו וזכרו, הפעיל את מטען הנפץ מספר שניות לאחר שר' משה עזב את חנותו, כבכל יום, לבית הכנסת ללמוד קצת חומש, תהילים, ואחר כך לשמוע שיעור הדף היומי. יהודים יקרים. עזבו רגע אחד את הכל, טשו את ההמולה, אטמו את אוזניכם מרעש המלחמה והטרור, והתמקדו בר' משה שמאי הי"ו, בעל חנות הגבניות שחנותו הושמדה, ציודה נהרס ותכולתה מלאה דם.

דף כח/ב הוה כריך שיראי על ידיה והוה עביד עבודה **לבישת כפפות בעת קיום מצוות**

האם שוחט רשאי ללבוש כפפות על ידיו, כדי למנוע את טינופן מן ההתעסקות במלאכת השחיטה, ומן הדם הניתז מן הבהמה? נפתח בגמרתנו.

בסוגייתנו מובא, כי "ד' צווחות צווחה עזרה... הוציאו מיכן בני עלי חפני ופנחס... והוציאו יששכר איש כפר ברקאי, שמכבד עצמו ומבזה קדשי שמים. מאי הוי עביד? הוה כריך שיראי על ידיה והוה עביד עבודה". יישכר איש כפר ברקאי לבש כפפות בעת עבודתו בבית המקדש, ובכך חטא בכפליים. א. הכפפות מהוות חציצה בין הכהן לבין עבודת הקודש אשר בה הוא עוסק (רש"י פסחים נז/ב ד"ה "כריך ידיה בשיראי"). ב. בזיון לנהוג כך בעבודת המקדש (רש"י שם, ומובא בגליון כאן).

אחר שנוכחנו כי השימוש בכפפות מביע זלזול ובזיון במלאכה אשר בה עוסק חובש הכפפות, כותב בעל ה"פתחי תשובה" (יו"ד סי' רע"א סי"ק י"ט), מובן היטב פסקו של רבי משה פרובנציאלו, שסופר סת"ם הכותב ספרי תורה, אינו רשאי לחבוש כפפות על ידיו, ואפילו אם יחתוך את הכפפה במקום ראשי האצבעות כדי להוכיח כי אינו קץ בדיו אשר עשוי להכתים את אצבעותיו, לא יעשה כן, מפני שאין זה כבוד לספר התורה, ואפילו כאשר הקור והצינה מרובים (יברכי יוסף יו"ד סי' רע"א).

שחיטה עם כפפות: היו אשר ביקשו להסיק מכך, כי גם שוחט אינו רשאי לשחוט כשידיו מכוסות בכפפות, מפני ביזוי מצוות השחיטה. אך הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (שו"ת "אגרות משה", יו"ד ח"ב סי' ט"ז) סירב להשוות בין המקרים, ולטענתו קיים חייץ ברור ומובהק ביניהם.

עצם לבישת הכפפות, מסביר בעל ה"אגרות משה", מהווה בזיון משום שהכפפות נועדו למנוע את הטנפות הידיים. מעתה, דם הקרבנות ובשר הקרבנות הם גוף המצווה, וחבישת כפפות כדי להמנע ממגע עמם הרי היא בזיון למצווה, הן משום שיש לקיים את המצוות בשמחה ובאהבה, והן מפני שחבישתן מאותתת, כי אלמלא הן ספק רב אם היה עוסק במצווה זו.

ברם, כאשר נבחן את מצוות השחיטה של בהמת חולין ניווכח, כי שני סוגי בזיונות אלו אינם באים בה לידי ביטוי. שהנה, הדם הניתז מן הבהמה הנשחטת אינו חלק ממצוות השחיטה, כך למדנו, כי גם "שחיטה יבשתא", שלא יצא דם מן הבהמה, כשרה היא (חולין לא). סר, איפוא, החשש כי חבישת הכפפות חוצצת בין מעשה המצווה לבין מבצעה, שהרי הדם אינו מצווה. ואילו החשש השני, שחבישת הכפפות מורה על המנעותו של בעל הכפפות מקיום המצווה ללא הכפפות - אינו תקף, מפני שמצוות השחיטה אינה חובה כלל ועיקר, איש אינו מחוייב לשחוט - הרוצה לאכול, יבוא וישחוט, ואדם רשאי להמנע ממצווה זו מכל עילה שהיא.

לעילוי נשמת

הר"ר **צבי נהרב** ז"ל

ב"ר אשר זעליג ז"ל

נלב"ע ב' כסלו

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י משפ' **נהרב** שיחיו

לעילוי נשמת

ר' **יששכר מנדל אורנשטיין** ז"ל

ב"ר צבי אלטר ז"ל

נלב"ע ב' כסלו תשס"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **דב פרשן** ז"ל

ב"ר אברהם ז"ל

נלב"ע ש"ק ב' כסלו תשנ"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י ידידיו הר"ר **שמחה רשף** ומשפחתו שיחיו - גבעתיים

לעילוי נשמת

נשמת אדם

הר"ר **אהרון ברמן** ז"ל ב"ר יעקב הלוי ז"ל

נלב"ע ביום ה' כסלו תשמ"ג **ת.נ.צ.ב.ה.**

הונצח ע"י ידידיו **יעקב (ז'ק) ברמן** ומשפ' שיחיו

נר ה'

לפיכך, מסיק רבי משה פיינשטיין, כי אמנם לכתחילה יש להחמיר בדבר, אך אם השוחט נזקק לכפפות מפני הקור וכדומה, אין לאסור זאת. [ועיי'ש שבכפפות עבות אין להתיר, דיש לחוש שלא ידע אם דרס במשהוא].

הקדמה למסכת מעילה

מסכת מעילה, עוסקת באופנים שונים של שימוש חולין בחפצי הקדש, הלא המה חפצים ונכסים השייכים לבית המקדש. המשתמש בהם לצורכי חולין מועל בייעודם, ומכאן שמה של מסכתנו, מעילה. סוגים שונים של חפצי הקדש יש, ודרגות שונות להם, וממילא גם דיני המעילה משתנים לפי אופי קדושת החפץ.

'קדשי מזבח' - הוקדשו לצורך הקרבת קרבנות על גבי המזבח. **'קדשי בדק הבית'** - מיועדים לתחזוקת בית המקדש. **'קדשי מזבח'** מסווגים לשני סוגים: **'קדושת הגוף'** - הקרבנות הקרבים על גבי המזבח, ו**'קדושת דמים'** - מעות וחפצים אשר הוקדשו לצורך רכישת קרבנות. גם **'קדושת הגוף'** מסווגת לשני סוגים: **'קדשי קדשים'** - הקרבנות הקדושים ביותר, הנאכלים בעזרה בלבד, לכהנים זכרים בלבד, ו**'קדשים קלים'** - קרבנות שקדושתן פחותה, והנאכלים בכל ירושלים על ידי כל יהודי. מסכתנו מפרטת סוגי דרגות אלו, ועוסקת בהרחבה באופני מעילה שונים בכל אחד מהם.

בפרק הראשון נלמד על דיני מעילה בקרבנות שנפסלו משום שנהגו בהם שלא על פי הדין הראוי. לקראת סוף הפרק מסכתנו סוקרת את דיני כל סוגי הקרבנות, והדיון בנושא זה גולש לפרק השני וגודשו עד תומו. עיקרו של הפרק השלישי מוקדש לקדשי בדק הבית, ובתחילתו מוקמו דיני מעילה בוולדות, בדם קרבנות ועוד כהנה. הפרק הרביעי עוסק בצירופי שיעורים של שתי מעילות, או של מעילה וחולין יחדיו לשיעור אכילה אחד, כדי להתחייב בקרבן על האיסור. הפרק שלאחריו דן בהלכות מעילה בקדשי בדק הבית, והפרק האחרון, פרק שישי, עוסק בדין הייחודי לאיסור מעילה, שיש בו שליחות לדבר עבירה, שבשונה מכל איסורי התורה בהם רווח הכלל שאין שליחות לדבר עבירה הרי שבמעילה - "השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל".

לאחר מסכת מעילה נמצא בדפי הגמרא את המסכתות תמיד, מידות וקנים, אשר במשניות הן מופיעות בסדר אחר: קנים תמיד מידות. ככל הנראה, מפאת קוטנו, ובצירוף העובדה כי אין עליהם גמרא, כי אם על חלק ממסכת תמיד, הן צורפו למקשה אחת עם מסכתנו. מסכת תמיד מתארת את עבודת הקרבת התמיד בבית המקדש. מסכת מידות מפרטת את מידותיו של בית המקדש השני, ולמסכת קנים לוקטו חשבונות מורכבים של תערובות שונות של קיני עופות שנועדו להקרבה והתערבו אלו באלו באלו.

מעילה - מעיל, בגידה - בגד

ראוייה ה'מעילה' להחקר ולהבדק, מה טיבה של מילה זו ומה היא כוונתה המיוחדת.

פעולת המעילה: בספרא (פרשה יא) מבואר, כי "אין מעילה אלא שינוי", וכן נאמר בגמרתנו (יח"א) "אין מעל אלא שנוי". הוי אומר, פעולת שינוי החפץ מייעודו מכונה מעילה. לפיכך, גזבר הקדש הנוטל חפץ של הקדש ומוסרו לידי אחר כדי שישתמש בו לצורכי חולין, הרי הוא 'מועל' אף על פי שהגזבר בעצמו לא נהנה מן החפץ, אך הוא שינה את ייעודו ובכך עבר על איסור מעילה. הגמרא מביאה שתי דוגמאות של שינוי המכונים מעילה, בני ישראל שעזבו את הקב"ה ועבדו לאלילים כונו מועלים (דברי הימים א' ח/כה), "וימעלו באלקי אבותיהם וזנו אחרי אלהי עמי הארץ", וגם על הסוטה נאמר (במדבר ה/ב) "איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל" (ועיי'ש בתוס' שבשני לימודים אלו מרומזים ב' סוגי מעילה). נמצאנו למדים, כי פעולה שיש בה שינוי מן המטרה, מכונה מעילה.

כוונת המילה מעילה - שקר: התרגום אונקלוס מתרגם את המילה 'מעילה' - שקר (עיי' במהר"ל בנתיבות עולם, נתיב האמונה פ"א, שהאריך בזה). רבינו סעדיה (בתרגומו) כותב: "תמעול מעל - ענינו הפרת ברית או צו". אכן, בתרגומו על הפסוק (ויקרא יט/א) "לא תשקר איש בעמיתו" הוא כותב, "לא ימעול שום אדם בחבירו". מעתה, המשנה מייעודו של חפץ, הרי הוא משקר, שאינו פועל כפי הנדרש ממנו.

כוונת המילה מעילה - התעלמות: הסבר נוסף כותב בספר "הכתב והקבלה", כי מעילה היא משורש 'על', שכאשר אדם אינו יורד במחשבתו לבדוק את אשר הוא עושה, או אז הוא מתעלם מסייגי התורה ומדיניה.

מעילה מלשון מעיל: לשון הקודש, כידוע, ניתנה על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, וכל מילה וביטוי שבה אוצרים עולמות בקרבם. ה"אבן עזרא" (ויקרא ה/טו) כותב דבר מעניין עד למאד, כי המילה 'מעילה' נבחרה לתאר את פעולת המעילה משום שי'מעילה' היא מלשון מעיל, "מגזרת מעיל". המלבי"ם (שם) מבאר, כי 'מעילה' ו'בגידה' הם שני ביטויים חליפיים לאותה פעולה, ושניהם נגזרו מלבושי האדם 'מעיל' ו'בגד'. ה'בגידה' נבחרה לתאר פעולה שאינה ראויה הנעשית בהסתר, "כשם שהאדם מתכסה בבגד עד אשר לא יראה עצמו ובשרו, כן יעטיפי הבוגד בגידתו ומכסה מחברו - יתראה כאוהב ותחתיו איבה". ואילו ה'מעילה' נבחרה לתאר פעולת שקר הנעשית בגלוי, כמעיל אשר הוא הבגד העליון והחיצוני של האדם שהכל רואים אותו, ולפיכך, כל שקר גלוי, וכל שינוי גלוי שאינו ראוי, בשם 'מעילה' יתכנו.

הפיצוץ אירע בשעה אחת עשרה ושלושים בבוקר. בשעה שתיים עשרה ושלושים, היהודי התייצב בשיעור הדף היומי הקבוע שלו!!! אם היה אפשר, הייתי כותב מאה סימני קריאה. כשהולצתו מוכתמת בדם, חנותו הרוסה, בית העסק שממנו הוא מתפרנס הופצץ בידי מחבל מתאבד, בהגיע שעת השיעור העולם הזה הופך להבל הבלים, כלום, אויר, רוח, מאומה, אפס, רק תורה.

לא קלה היתה הדרך אל בית הכנסת. מיד כאשר אירע האסון, ר' משה נזעק שנית אל מה שנותר מחנותו, כדי לחלץ משם חלק מעובדיו שנפגעו, קונים ועוברי אורח שנוקקו לטיפול רפואי. חולצתו הוכתמה בדם. עיניו בהו במתרחש ולא האמינו. תרחיש בלהות. דם בתוך גבינה. עשן מתאבד מעל קערת חלב זך. גבינה צהובה מרוטשת מרוחה על אחד הקירות, וטביעת יד של יהודי שנמלט מן התופת חרותה על הקיר. המכונות הפוכות, שבורות ומנותצות, קופת החשבון נסדקה, ומטבעות נשרו ממנה מידי פעם על הריצפה והשמינו קולות נוגים, שנבלעו בעיסת הגבינות. האנשים שנכנסו להלם החלו לבטא אותו בזעקות וביללות, והוא, ר' משה, בתווך, בתוך החנות היפה שלו, חנות הגבינות הטעימות כל כך, שהפכה בין רגע לחורבת בלהות.

הלם.

ייללות האמבולנסים קרעו את עור התוף, ברדסים צהובים, אדומים, כתומים, ירוקים ולבנים מלאו את המקום בערבוביה, ורמקול משטרתי החל מנסר את האוויר, משל היה מנסה לסדר בשורה את הצעקות. אלונקות מלאות באנשים דואבים הורמו מן הקרקע בזה אחר זה, היישר אל האמבולנסים הדרוכים. ר' משה בתווך. הכל השתנה.

ראוי להן לאותיות שירעדו, אף על פי שהן נכתבות במקלדת. ר' משה הציץ בשעונו, הזמן התקדם. צללי המוות אינם עוצרים את הזמן. עוד עשרים דקות השיעור מתחיל. שיעור הדף היומי בבית הכנסת הגדול ברחוב אלנבי, אשר בו הוא משתתף בקביעות מידי יום. כל יום. כל יום. הדף היומי. הולכים לשיעור! רגליו לא נעו, ידיו לא זעו, עיניו קפאו במקומן, שערותיו סמרו מפחד ומהשתוממות על הנס המופלא שאירע לו זה עתה. הולכים לשיעור. אט אט, רגל ימין, רגל שמאל. בברכים פקות, גרון נשנק, ברעדה ובעזעו, הוא החל פוסע, יוצא מן השוק אל שיעור הדף היומי.

בשעה שתיים עשרה וחצי נפתחה דלת בית הכנסת. על המפתן עמד ר' משה, חולצתו מוכתמת בדם, פניו חיוורות, גופו רפוי, כמו נתלש מן הקרקע, והוא כאן, בבית הכנסת, בשיעור הדף היומי.

ישב ר' משה, ישב מגיד השיעור הרב ליפא פלמן שליט"א, ישבו שומעי השיעור, ישבו הכל בצוותא, יהודים שחברו יחדיו ללמוד ביחד כל יום את הדף היומי, ישבו הכל סביב השולחן בבית הכנסת, פתחו את הגמרות והתחילו ללמוד. תורת ה' תמימה משיבת נפש.

איזו אומה מסוגלת לייצר אנשים מזן כזה, היכן ניתן למצוא בני אדם עם מחויבות כה עמוקה לדבר מסויים? היהודים! האנשים! לפני שר' משה יצא בדרכו לבית הכנסת, הוא הותיר את המכשיר הסלולארי שלו בידי אחד מעובדיו, כמנהגו בכל יום. כאשר

דף ג/א חטאות המתות ומעות ההולכות לים המלח לא נהנין ולא מועלין

מקווה בעזרת הנשים של בית הכנסת

שאלה סבוכה הופנתה בשנת תרצ"ב אל רב העיירה ליובין שברוסיה, הלא הוא הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, מאת ידידו הגאון רבי שמעון טברניק זצ"ל, ששימש גם כן ברבנות בעיירת האדיאץ.

בעירתו של הרב שמעון טברניק לא היה מקווה טהרה מסיבות שונות, וכל הנסיונות לאתר מבנה הולם להקמת מקווה עלו בתוהו נוכח סירוב השלטונות. האפשרות היחידה שעמדה בפני העוסקים בנושא היתה, לבנות את המקווה בעזרת הנשים של בית הכנסת. דא עקא, שלהלכה נפסק (עיי' "שולחן ערוך" או"ח סי' קנ"ג סעי' ז', ט'), כי כאשר מוכרים בית כנסת, אין להשתמש בו בשימושים שיש בהם משום אי כבוד לבית הכנסת לשעבר, ולפיכך, אין למקם בו בורסקי, בית המרחץ ועוד. אמנם, אם שבעת טובי העיר הם המבצעים את מכירת בית הכנסת במעמד אנשי העיר, מותר להשתמש בו לכל שימוש שהוא, אך במקרה זה לא היתה אפשרות לבצע מכירה באופן זה. יחווה נא הגאון את דעתו, ביקש רב העיירה, כדת מה לעשות.

הגר"מ פיינשטיין זצ"ל פורס את תשובתו לשני נידונים, ואנו נתמקד בנידון הנוגע לסוגייתנו, הבנוי משני חלקים המשולבים זה בזה, דיני קרבנות והלכות בית הכנסת.

בית הכנסת כבית המקדש: מאחר שבמוקד הנידון עמדה השאלה האם קיימת אפשרות שבמקרה מסויים לא יהא צורך במכירה על ידי ז' טובי העיר ובמעמד כל אנשי העיר כדי להחליט שבית הכנסת ישמש לכל שימוש שהוא, שומה עלינו לרדת לשורש ההלכה הנזכרת, במה נשתנתה מכירת ז' טובי העיר ממכירה הנעשית שלא על ידם (עיי' "ביאור הלכה" שם ד"ה "ואם מכרהו"). ובכן, הגר"מ פיינשטיין סבור, כי חכמים דימו את ההשתמשות בבית הכנסת שהוא בית מקדש מעט, להקדש של בית המקדש, והלכה זו של ז' טובי העיר מיוסדת על שתי דיני קרבנות שבגמרתנו, כלהלן.

סוגייתנו עוסקת בקרבנות המכונים "חטאות המתות", הלא הם קרבנות חטאת שאין כל אפשרות להקריבם על גבי המזבח, והלכה למשה מסיני קובעת שיש להמיתם [יש קרבנות שאינם מומתים אלא ירעה עד שיתאב, יימכר, ודמיו לקרבן נדבה], וכגון, חטאת שמתו בעליה. קרבנות אלו, אשר היו קדושים בעבר, כעת אינם קדושים בקדושת הקדש ככל קרבן, ולפיכך, הנהנה מהם אינו נחשב כמועל בהקדש, ואינו זקוק להביא קרבן מעילה, שמן התורה אין כל איסור בדבר [והאיסור הנזכר בגמרא הוא מדרבנן. כן דעת רש"י והרמב"ם, ועיי' שו"ת הרי"ד סי' י' הסובר שהוא מן התורה]. כיצד זה פרוח הקדושה מקרבן קדוש? האחרונים מבארים כי כלל גדול למדנו מכאן - חפץ הקדש אשר הוברר כי לא ישמש לייעודו והוא לא ישמש לכל מטרה אחרת לצורך הקדש, קדושתו פוקעת הימנו! ("כסף משנה" שם, "אבן האזל" שם, "מרומי שדה" נזיר כדב, שו"ת "פרי יצחק" ח"ב סי' ל"ד, שו"ת "ישועות מלכו" יו"ד סי' ע"א, שו"ת "אחיעזר" יו"ד סוס"י י"ג וסוס"י נ', "מקדש דוד" י"ט, "חזון איש" בבורות י"ח, י"ז ו"קהילות יעקב" קידושין מד, ב-א).

אם אכן כן, נתקשה להבין דין נוסף שלמדנו בגמרא: קרבן אשר נפל בו מום, ושוב אינו ראוי להקרבה - ייפדה, יימכר וייצא לחולין וניתן לשוחטו ולאכול את בשרו, אך כל עוד הוא חי, אסור לעבוד בו ואסור לגזוז את צמריו. הלמאי? הרי הוברר כי לא ישמש לייעודו כקרבן, ומדוע קדושתו אינה פוקעת? אין זאת אלא משום, שמאחר שבשעה שהוטל בו מום עדיין נותר דינו להפדות כדי שדמיו ישמשו לצורכי הקדש, הרי שנשתיירה בו מעט קדושה, והוא אינו מתנתק מן הקדושה לחלוטין. שונה היא חטאת שמתו בעליה, שגם קדושת דמים אין בה, אין פודים אותה, היא אינה תפוסה בכבלי הקדושה.

נשוב לעזרת הנשים המדוברת. חכמים דימו את ההשתמשות בבית הכנסת לדיני הקדש, והחילו קדושת הגוף על בית הכנסת. מעתה, בית הכנסת כמוהו כקרבן. בית כנסת אשר יוברר כי מעתה ועד עולם לא ישמש שוב כבית כנסת ואף דמיו שיתקבלו ממכירתו לא ישמשו לדבר שבקדושה, קדושתו פוקעת הימנו וניתן להשתמש בו לכל דבר, כדין חטאות המתות שקדושתם פוקעת, אחר שהוברר שלא הם ולא דמיהם ישמשו לדבר שבקדושה. אולם, בית כנסת שחדלים להשתמש בו מסיבות שונות, אך יתכן שבעתיד הוא ישוב לשמש כבית כנסת, קדושתו אינו פוקעת ממנו לחלוטין, ואסור להשתמש בו לצרכים שאינם מכובדים, שמא בעתיד ישובו להשתמש בו. כדין הקדש כך דין בית הכנסת.

לכן, אומר הגר"מ, יש צורך בז' טובי העיר. כאשר הללו מוכרים בית כנסת, הרי זה על דעת כל הקהל, איש לא יערער על כך, ואין כל ספק כי המקום לא ישוב לשמש כבית כנסת לעולם.

משכך, במקרה דנן, שהקמת מקווה טהרה הוא צורך ממשי של כל בני העיירה, אין כל ספק כי המקום לא ישוב לשמש כבית כנסת, והרי זה כהסבת ייעודו על ידי ז' טובי העיר [ועיי' שם שהרחיב לבאר את הטעם שצריך מכירה דווקא ולא שינוי הדבר ללא מכירה, ואם גם בנידון דידן נדקק שיעשה על ידי מכירה].

דף ב/ב וכשהיא מתה כיון שנהנה כל שהוא מעל

הרמב"ם - ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה

הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל משלב דברי חוכמה ומוסר בסוף חיבורו "אבן

חרושת השמועות עשתה לה כנפיים, מכשיר הפלאפון שלו החל לרטוט ולצלצל ללא הרף. העובד המסור ענה לטלפון: "משה איננו. לא... לא! חלילה! נמצא, בטח! חי! בדף היומי!!!! הוא לא יכול לענות. הדף היומי, כן. שלום".

אפילו העובדים הפנימו, כי בכל עת ובכל שעה, בכל מצב ובכל מקום הדף היומי קודם לכל.

הרה"ג ר' חיים דוד קובלסקי שליט"א, ראש בית המדרש מאורות הדף היומי למגיד שיעור הדף היומי מציין בהתרגשות, כי אם לא היתה קמה מחלוקת הקמת שיעורי הדף היומי, רק כדי להקים את השיעור שבו משתתף ר' משה שמאי - דיינו. אין כל ספק, כי בתקופה זו, שבה הכל מונים את החודשים והשבועות לקראת סיום הש"ס ותחילת המחזור הבא של הדף היומי, יש בדברים עידוד רב משקל ללומדי הדף היומי, וגם פעילי בית המדרש, העמלים לצרף יהודים נוספים לשיעורי הדף היומי, שואבים עידוד רב מן המעשה המופלא, ברוותם נחת מפרי עמלם.

יישר כח, ר' משה, יישר כח, על החיזוק העצום שהנחת ללומדי הדף היומי, אשר באמצעותם מבינים, עד מה רב כחה של החלטה נחושה - ללמוד כל יום.

.....
המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין,
או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השל,
מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי,
ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה.
כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק 067-93-03
mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה העורך

פנינים

דבר רמז כותב החיד"א בספרו "נחל קדומים" (ויקרא): "נפש כי תמעול מעלי - ראשי תיבות מאבד עצמו לדעת, כי אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות..."

דף ג/ב אמר ליה רב אשי לרבא

רבא ורב אשי

בגמרתנו נאמר "אמר ליה רב אשי לרבא". **משפט** זה, כותבים מפרשים רבים, הוא בלתי אפשרי, והיו שגרסו: "אמר ליה רב אשי לרבה", כאשר הכוונה היא לרב אשי קדוש שחי בתקופת רבה, או גרסו לחילופין: "אמר ליה רב אשי לרב אבא" (הגהות בן אריה כאן). זאת, מאחר שמוסכם על הכל, כי רב אשי ורבא לא שוחחו ביניהם מעולם, שהרי נאמר בגמרא (קידושין עב/ב), "כשמת רבא נולד רב אשי".

דף ט/א המנחות

מנחת שלמה

מספרים, כי כאשר הגרש"ז אויערבאך זצ"ל עמד להוציא את ספרו "מנחת שלמה", הוא התלבט באיזה שם לכנותו. שמות רבים הוצעו לו, אך דעתו לא היתה נוחה מהם.

רק כאשר הוצע השם "מנחת שלמה", שמח מאוד והסכים לו בהסבירו: הן המנחה היא קרבנו של העני...

האזלי על הרמב"ם בהלכות מעילה, בעקבות הרמב"ם בעצמו אשר מצא לנכון להציב את המשפטים הבאים בטיבורם של הלכות מעילה.
כה דבר הרמב"ם בפרק ח' מהלכות מעילה הלכה ח' :

"יראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף ענינם כפי כחו, ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה אל יהי קל בעיניו ולא יהרוס לעלות אל ה' פן יפרוץ בו, ולא תהא מחשבתו בו כמחשבתו בשאר דברי החול. בוא וראה כמה החמירה תורה במעילה, ומה אם עצים ואבנים ועפר ואפר כיון שנקרא שם אדון העולם עליהם בדברים בלבד נתקדשו וכל הנוהג בהן מנהג חול מעל בה ואפילו היה שוגג צריך כפרה, קל וחומר למצוה שחקק לנו הקב"ה שלא יבעט האדם בהן מפני שלא ידע טעמן, ולא יחפה דברים אשר לא כן על השם ולא יחשוב בהן מחשבתו כדברי החול". - אם הקב"ה הקפיד לבל ימעלו בני האדם בחפצים שיש בהם קדושה, קל וחומר שהוא מקפיד שבני האדם לא יזלזלו במצוות אשר הם אינם מוצאים בהם טעם, ולא יקצצו בנטיעות.

הדברים אינם מובנים ואף תמוהים, אומר הגרא"ז מלצר זצ"ל. שיטת הרמב"ם לגבי איסור מעילה היא ייחודית. בשונה מיתר הראשונים, הרמב"ם נוקט, כי איסור מעילה תקף רק כאשר המועל נהנה מן ההקדש, ברם, מועל אשר שינה את ייעוד החפץ אך לא נהנה ממנו, אינו עובר על איסור מעילה, אף על פי שהחפץ הקדוש התחלל מקדושתו בעקבות שינויי ייעודו, כדן חפצי הקדש שבוצעה בהם מעילה. מעתה, הא ניחא אם איסור מעילה היה רווח בכל מקרה של שינוי ייעודו של הקדש, הקל וחומר מובן היטב - כשם שהקב"ה אסר לשנות ייעודם של חפצי קדושה, קל וחומר שהוא אסר על שינוי מצוותיו. אולם, לפי שיטת הרמב"ם הקשר בין הקל לבין החומר אינו ניכר כלל, וכי מה הוא הקל וחומר : כשם שאסור ליהנות מחפצי קדושה, כך אסור לפרש את המצוות שלא כהלכה?

לימוד גדול לימדנו הרמב"ם בהלכה זו, מסביר הגרא"ז מלצר זצ"ל - כאשר אדם מפרש את התורה באופן הגורם לשינויים במצוות ולכך שחיוב קיומן ייקטן ויצטמצם, הוא אינו עושה כן מפני דאגתו להלכה, לאמת, אלא להנאתו גרידא, מתוך רצון לפרוק עול שמים. לפיכך הרמב"ם השווהו למועל בהקדש העושה כן להנאתו. רבי איסר זלמן ממליץ על כך : "והכל כבר רמוז בהגדה של פסח אודות הבן הרשע, יולפי שהוציא את עצמו מן הכלל - כפר בעיקר". ... כדי להוציא את עצמו מחובת הכלל, הוא כופר ומתכחש לאמור בתורה.

בשורה טובה למגידי השיעורים

בימים אלו יצא לאור ספר חדש
"אש קודש" עמ"ס מעילה
הערות והארות על סדר דף הגמרא.
מאת הרב אברהם יוסף אהרמן שליט"א

★ ★ ★

מגידי שיעור הדף היומי יוכלו לקבל את הספר
חינם במשרדי מאורות הדף היומי
בני ברק: רח' וגמן 1, י-ם: 02-5003882
אשדוד: רח' הלל 2 טל. 08-8675902

מאורות הדף היומי

בית מדרש למגידי

שיעור דף היומי סוכוטשוב

בשורה טובה לתושבי רמת השרון

הננו שמחים להודיע כי זכינו ב"ה

לייסד שיעור חדש בדף היומי

בביהכ"נ "גאולת ישראל"

רח' רבינו תם 4

בין השעות 9:30 - 8:45 בבוקר

לאחר תפילת שחרית

ע"י מגיד שיעור

הרב ישראל דסקל שליט"א

הציבור מוזמן

★ ★ ★

מאורות הדף היומי

בית מדרש למגידי

שיעור דף היומי סוכוטשוב

בשורה משמחת לתושבי רמת-גן

הננו שמחים להודיע כי זכינו ב"ה

לייסד שיעור חדש בדף היומי

בביהמ"ד "ראחוב"

רח' ברקאי 20

בכל יום בין השעות 21:00-20:00 בערב

ע"י מגיד שיעור

מרבני בית מדרשנו

הציבור מוזמן

מאורות הדף היומי

בשורה למגידי שיעור הדף היומי

גליון **"בקיזור"** המסייע רבות בלימוד הדף היומי

יחולק מידי שבוע למגידי השיעורים ללא תשלום.

במשרדי מאורות הדף היומי, בני ברק: רח' וגמן 1 (פינת חתם סופר 5)

ירושלים: 02-5003882 אשדוד: רח' הלל 2 טל. 08-8675902

כמו"כ ניתן לעשות מנוי בטלפון 03-6192647 או 050-6734479

מאורות הש"ס

תקליטור מס' 9 על מסכת כריתות

דף ט"ו - כ"ח לצפיה + MP3

מוקד הזמנות: 1700-500-151

לעילוי נשמת

הר"ר מאיר בצלאל ז"ל

ב"ר יחזקאל וידדה ז"ל

נלב"ע ד' כסלו תשס"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בתו חנה ירדנה בצלאל תחי

לעילוי נשמת

אלון אליהו אופק (הפטקה) ז"ל

ב"ר אריה יבדלחט"א

נלב"ע א' כסלו תשס"ג

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

קדומים - ב"ב

לעילוי נשמת

הר"ר שמואל בצלאל עלפער ז"ל

ב"ר ישראל יצחק שוייב הלפרין ז"ל נלב"ע י' כסלו תשמ"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י משפחת המלסדורף

שיחיו - ת"א